

3. Vechnye темы v hudozhestvennoj literature (Eternal themes in literature) // Slovar' lingvisticeskikh terminov T. V. Zhrebilo (The T. V. Zhrebilo Dictionary of Linguistic Terms). URL: [https://lingvistics\\_dictionary.academic.ru/](https://lingvistics_dictionary.academic.ru/) (data dostupu: 08.05.2018).
4. Efimova M. Materinskaja ljubov' v amerikanskih pesnjah (The Mothers' love in American songs). URL: <https://www.svoboda.org/a/28542644.html> (data dostupa: 10.05.2018).
5. Madisheva T. P. Spivak i mova (The singer and the language). Harkiv : ShTRIИ, 2002. 160 s.
6. «Pisnju pro rushnik» pershim peredav «Golos Ameriki» (“The Song About The Towel” was firstly broadcasted by The Voice Of America) // Gazeta.ua, 28.05.2009. URL: [https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/\\_pisnyu-pro-rushnik-pershim-peredav-golos-ameriki/294230](https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_pisnyu-pro-rushnik-pershim-peredav-golos-ameriki/294230) (data dostupu: 08.05.2018).
7. Shirina G. A. Konspekt uroka po teme «Obraz materi v poezii, muzyke, zhivopisi» (The outline of the lesson “The image of mother in poetry, music and painting”). URL: <https://multiurok.ru/files/konspekt-uroka-po-tiemie-obraz-matieri-v-poezii-m.html> (data dostupa: 07.05.2018).

*Стаття надійшла до редакції 30.08.2018 р.*

УДК 784.9.071.2:[378.6:78] (477.83-25)

**Людмила Кучер**

*Харківський національний університет мистецтв  
імені І. П. Котляревського*

## **ВИХОВАННЯ СПІВАКА-АКТОРА В ОПЕРНІЙ СТУДІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ ІМ. М. В. ЛИСЕНКА**

**Кучер Л. І.** Виховання співака-актора в оперній студії Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка. У статті розглядається специфіка розвитку діяльності оперної студії Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка в процесі виховання оперного співака. Показано, що дана оперна студія є джерелом творчого зростання багатьох видатних представників національного вокаль-

ного мистецтва. При цьому обговорюються ті недоліки в роботі даного навчально-го підрозділу ВНЗу, які неминучі на начальних етапах розвитку.

**Ключові слова:** оперна студія, співак-актор, солоспів, оперний театр, сценічна практика.

**Кучер Л. И. Воспитание певца-актера в оперной студии Львовской государственной консерватории им. Н. В. Лысенко.** Основной темой статьи является рассмотрение специфики становления и развития деятельности оперной студии Львовской государственной консерватории им. Н. В. Лысенко в процессе воспитания оперного певца. Показано, что данная оперная студия является источником творческого роста многих выдающихся представителей национального вокального искусства. При этом обсуждаются те недостатки в работе данного учебного подразделения ВУЗа, которые неизбежны на начальных этапах становления.

**Ключевые слова:** оперная студия, певец-актёр, сольное пение, оперный театр, сценическая практика.

**Kucher L. I. Educating the Actor Singer in the Opera Studio of Lviv M. V. Lysenko State Conservatory.**

**Background.** Western Ukraine's cultural musical life had its own paths of development. The first musical school began working in this region in September 1903. The issue of creating a specialized musical educational institution with native-language teaching was repeatedly highlighted in Lviv newspapers in XIX and early XX centuries. Nevertheless, most musicians were forced to obtain knowledge either on their own or in Polish, German and Czech educational establishments. Composer S. Liudkevich was the most ardent fighter for foundation of a Ukrainian conservatory in Lviv. He became one of the fathers of professional musical education not only in Lviv, but in Western Ukraine as a whole. Yet, Lviv's first educational institution – the Higher Musical Institute – was created other than a standard conservatory of Russian Imperial Musical Society with quite a perfect educational system – it was closer to West European establishments on a parallel basis attended by secondary and higher school students, who studied only musical disciplines in the conservatory. A. Vakhnyanin (who taught theory and history of music) has become the first Director of Lviv Higher Musical Institute with O. Bandrov'ska and L. Ulukhanova teaching solo singing.

In the year of 1912, after the death of M. Lysenko, the Higher Musical Institute was given his name. Lviv's M. Lysenko Higher Musical Institute gained authority and prominence by constantly improving its educational system. Together with the conservatory of Polish Musical Society and K. Shimanovski conservatory, it became one of those educational establishments, on which basis M. Lysenko Lviv State Conservatory was created upon the reunion of West European lands. As of today, it is among our country's leading musical universities.

Vocals faculty exists since the day of Lviv conservatory's foundation. In this period, they prepared numerous singers for opera and operetta theaters, philharmonic halls,

teachers of secondary and higher schools. Having been founded in 1959, the opera studio functions as a training subdivision of the conservatory, being the source of professional growth for outstanding representatives of national vocal arts and opera conductors. The studio's financial position has been troubled for many years – there is no own premises and full-time soloists. And yet, teachers' dedication has always allowed the studio to work so as to serve the basis for practical training of the vocals faculty students.

The studio was officially opened on November 16, 1959 in M. Zan'kovetska Theater. A year later, on November 16, 1960, the premiere performance of “Zaporozhets za Dunayem” opera by S. Gulak-Artemovsky took place (conductor M. Lobaniv, director V. Shevchenko, assistant conductor – 4<sup>th</sup> year student S. Turchak). The entire faculty worked on the performance – vocals students enthusiastically participated in ballet scenes, their teachers sang leading parts together with students, teaching the mastery lesson to their mentees onstage.

But it was emphasized in 1960 annual report by the Director of Lviv State Conservatory professor M. Kolesa that, with opera studio's certain achievements, there also was a weak point, and namely the absence of creative and organizational contact between solo singing and opera training departments.

In autumn 1963, Lviv opera studio performed in Kyiv at the Republican conference dedicated to education of actor singers, representing fragments from “Taras Bulba” (M. Lysenko) and “La traviata” (G. Verdi) performances. The conference stressed the necessity to alter the course of training – to educate actor singers, performer singers, rather than just “sound professional”.

By the Order of the Ministry of Culture of Ukraine of January 25, 1966, opera training department was founded in Lviv State Conservatory. The functions of the Head of department were vested in the associate professor of solo singing department V. Kobrzhitsky. In this period, absence of creative contacts between the two departments of the vocals faculty continues to be felt, with their teachers exchanging accusations. They do not show aspiration to do the common cause – to educate actor singers.

In the beginning of academic year 1971-72, the department was joined by Ukraine's Honored Artist conductor O. Gritsak, who already in his first year of work showed himself as a talented manager.

It was stated in the department's annual report that working stability, which is definitely a positive factor, is not always typical for the students. The number of performances for students' practical training is insufficient. The repertoire must have at least three performances, so that students could be involved in several parts for a multifaceted disclosure of their creative abilities. The department made the resolution to improve its operation by fundamentally altering its organizational principles and the methodology, for which purpose to replace the department's management.

**Key words:** opera studio, actor singer, solo singing, opera theater, stage practice.

Оперна студія Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка, заснована 1959 року, функціонує як один з учбових підрозді-

лів консерваторії. За цей час до професійної діяльності в ній було підготовлено велику кількість вокалістів, що працюють в різних оперних театрах нашої країни і за кордоном. В Львівській консерваторії одержали кваліфікацію оперного диригента, диригуючи виставами оперної студії, народний артист Російської Федерації С. Турчак, заслужений артист України І. Гамкало, заслужені діячі мистецтв України Т. Микитка, Ю. Луців. Львівська оперна студія – єдина в Україні, в репертуарній політиці якої чітко простежується орієнтація на українську музику: М. Лисенко, М. Веріківський, С. Гулак-Артемівський, Г. Майборода, А. Кос-Анатольський – неповний перелік композиторів, чиї твори в різний час входили до репертуару студії. Матеріальний стан студії багато років скрутний – нема свого приміщення, штату солістів. І все ж зусиллями викладачів студія майже завжди працювала так, що була базою виробничої практики студентів вокального факультету.

Львівська оперна студія була відкрита рішенням Міністерства культури УРСР від 1 червня 1959 року. Керівництво музичною частиною студії очолив диригент доцент М. Лобанів. З перших днів в ній працювали професори М. Філатов, Л. Брагінський, народний артист України В. Склярєнко, народний артист Російської Федерації, лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка О. Гай, заслужений артист України Я. Гречнев і інші кваліфіковані фахівці. Трохи пізніше до студії прийшли нині заслужений діяч мистецтв України, професор О. Грицак, заслужений артист України І. Лацанич, викладачі В. Тітов і В. Когут.

Офіційне відкриття студії відбулося 16 листопада 1959 року в приміщенні театру ім. М. Заньковецької з такою програмою: М. Лисенко «Ноктюрн», М. Веріківський «Сотник», П. Ніщинський «Вечорниці» (диригент М. Лобанів, режисери народний артист України О. Гай і заслужений артист України Я. Гречнев). «Ноктюрн» – останній оперний твір М. Лисенка. В ньому композитор досягає великої майстерності, тонкої, ювелірної обробки деталей. Музика опери витончена, надзвичайно мелодійна, ніби оповита легким ореолом туги, носить риси інтимності. В «Вечорницях» П. Ніщинського, в цій великій оперній сцені з нескладним, але самостійним сюжетним розвитком, показані такі характерні риси народної психології, як патріотизм, життєрадісність і повнокровне сприйняття дійсності. Нібито сполучною ланкою між цими контрастними мініатюрами стояв «Сотник» М. Веріківського. Тому всі три опери, показані в один вечір, йшли на одному диханні і

сприймалися як цілісна композиція. Партію Сотника виконав студент 3-го курсу В. Лужецький, що згодом став заслуженим артистом України, солістом Львівського оперного театру.

До репертуарного плану студії на 1959-60 навчальний рік було включено оперу С. Рахманінова «Алеко», прем'єра якої відбулась 15 березня 1960 року (диригент М. Лобанів, режисер О. Гай). У роботі над цією виставою проходив практику студент 3-го курсу диригентського факультету С. Турчак (12 квітня 1960 р.), партії Алеко і Земфіри виконали О. Вrabель і Т. Дідик, які стали народними артистами України, солістами Львівського оперного театру.

16 листопада 1960 року в першу річницю відкриття оперної студії побачила світ нова прем'єра – опера С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» в музичній редакції народного артиста України С. Людкевича (музика третьої вставної дії написана С. Людкевичем – лібрето С. Масляка) (диригент М. Лобанів, режисер В. Шевченко, асистент диригента студент 4-го курсу С. Турчак). «Запорожець за Дунаєм» по праву вважається першою українською оперою. Це класичний зразок лірико-комічної опери, насиченої картинами народного побуту. І не можна не відчувати в ній міцної течії народного патріотизму, що проходить лейтмотивом крізь увесь твір. Праця над виставою охопила весь факультет – студенти-вокалісти з ентузіазмом брали участь у балетних сценах, педагоги-вокалісти співали разом зі студентами ведучі партії, подаючи уроки майстерності своїм підопічним на підмостках сцени. Це виконавець партії Карася старший викладач О. Дарчук, соліст Львівського оперного театру і виконавець партії Андрія – старший викладач М. Шелюжко, також соліст Львівського оперного театру. Студент 4-го курсу В. Лужецький, що виступив в партії Карася поруч з професійними співаками, маючи вже досвід роботи в студії, був більш переконливим, ніж в попередній своїй роботі, показав певний творчий зріст.

3 дня заснування до 29 грудня 1960 року студія дала 30 вистав, крім запланованих постановок опер проводячи концертну діяльність в клубах і на заводах міста. Для репетицій і вистав в той період постійно орендували приміщення театру ім. М. Горького.

У річному звіті по Львівській державній консерваторії директора професора М. Ф. Колеси в 1960 році підкреслювалось, що при певних досягненнях оперної студії недоліком роботи треба вважати відсутність творчого й організаційного контакту між кафедрами сольного співу і оперної підготовки.

Відсутність контакту можна простежити у рішенні багатьох творчих питань. Так, педагоги кафедри сольного співу висловлюють незадоволення тим, що в оперній студії «створені штатні виконавці», тому там треба «навести порядок», у той час як педагоги кафедри оперної підготовки з метою нормалізації навчального процесу постійно наполягають на створенні групи солістів. Педагоги кафедри сольного співу вимагають проведення оперних уривків під оркестр, що викликає негативну реакцію з боку педагогів кафедри оперної підготовки. Протириччя виникали і в питаннях призначення того чи іншого студента на партії в виставах, тому що педагоги кафедри сольного співу брали до уваги лише вокальні можливості виконавця, не враховуючи комплексу даних.

Вже в найперші роки існування Львівської оперної студії питання фінансових ускладнень неодноразово розглядалися на засіданнях кафедри і виносились на розглядання Ради консерваторії. Педагоги вважали ненормальним такий стан, коли при обговоренні річного бюджету консерваторії в Міністерство не викликали керівників студії. З боку Міністерства культури України відчувалась недооцінка того величезного значення, яке мала оперна студія у вихованні не тільки студентів-вокалістів, але інструменталістів і диригентів, що приймають безпосередню участь в підготовці вистав студії.

В 1961-62 навчальному році М. Лобанов і режисер О. Гай поставили оперу В. Моцарта «Викрадення із сералю». Прем'єра відбулась 16 жовтня в приміщенні театру ім. М. Горького. В спектаклі брали участь солісти В. Чайка (Констанца), М. Байко (Блонда), а також проходив практику студент 5-го курсу диригентського факультету С. Турчак. За рік спектакль пройшов 12 разів.

Важливою віхою Львівської студії на шляху оволодіння українським класичним репертуаром стала постановка в 1962 році опери М. Лисенка «Тарас Бульба» до 50-річчя з дня смерті композитора. В опері з великою художньою майстерністю узагальнені ідеї непохитної моральної сили, високого патріотичного подвигу нашого народу, що мало велике значення і для молодих виконавців, і для слухачів. Постановники – диригент М. Лобанів і режисер О. Горчинський – зробили монтаж опери відповідно до студійних умов (на 3 дії, 5 картин замість 4 дій, 10 картин у автора), скоротили масові сцени, події історичного громадського значення відбили крізь призму особистих переживань героїв. Прем'єра вистави відбулась 20 листопада 1962 року в приміщенні

театру ім. М. Заньковецької. Виконавцеві партії Тараса О. Правилу і вокально, і сценічно вдався образ свого героя. Згодом О. Правилів став лауреатом конкурсу ім. П. Чайковського, народним артистом Росії. Образ лукавої польської панночки Марильці влучно обмалювала студентка 5-го курсу В. Чайка, що згодом стала заслуженою артисткою України, солісткою Львівського оперного театру.

В тому ж навчальному році відбулася прем'єра опери Дж. Верді «Травіата» (диригент М. Лобанів, режисер О. Гай, асистент диригента студент 5-го курсу І. Гамкало). Партію Віолети виконала В. Чайка, Маркіза – О. Правилів. Призначений до показу спектакль «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського не відбувся через відсутність коштів на платню техперсоналу.

Восени 1963 року (12.11) Львівська оперна студія з уривками вистав «Тарас Бульба» М. Лисенка і «Травіата» Дж. Верді виступила в Києві на республіканській конференції, присвяченій вихованню співака-актора. Конференція вказала на необхідність рішуче змінити курс виховання – виховувати не «звучкіста», а співака-виконавця, співака-актора.

Поставлені вистави в репертуарі Львівської оперної студії в цей час довго не затримуються. Після виступу випускників вистави «вмирають», нових виконавців не вводять. Так, опера «Тарас Бульба» пройшла чотири рази в 1962-63 навчальному році і ще один раз в 1963-64 навчальному році. Якби в штаті були солісти, зберігати в репертуарі постановки було б значно легше. Але це фінансово не було передбачено. Кошти на постановки Міністерством культури були зведені до мінімуму. Дирекція студії на чолі з Р. Романовським поставила перед Міністерством питання про збільшення фінансування на постановку, щоб забезпечити можливість мати в репертуарі поставлені раніше вистави. Але це питання так і не вирішили. Тому поставлена студією в 1965-66 навчальному році опера І. Дзержинського «Тихий Дон» (диригент М. Лобанів, режисер О. Горчинський) пройшла всього один раз (6 грудня).

Прем'єрою 1964-65 навчального року стала опера Дж. Пучіні «Чіо-чіо-сан» (диригент М. Лобанів, режисер В. Тітов). Партію Шарплеса в ній виконав студент 4-го курсу П. Ончул, згодом заслужений артист України. 22 травня 1965 року дипломники склали державний іспит у виставі Львівського оперного театру ім. І. Франка «Борис Годунов» (диригент І. Лацанич). Партію Бориса виконав О. Правилів, Юро-

дивого – студент 4-го курсу Ю. Косенко. У Львівській оперній студії часто практикується виступ найбільш обдарованих студентів на державному іспиті у виставах оперного театру.

Протягом 1965–1966 навчального року Ректорат Львівської державної консерваторії з метою покращення організації учбового процесу звернувся в Міністерство культури УРСР з проханням поставити питання про відновлення кафедри оперної підготовки, що раніше була в складі кафедр консерваторії. Виконувати обов'язки завідуючого кафедрою просили затвердити заслуженого артиста України доцента В. Кобржицького. У відповідь на цей лист наказом № 15 Міністерства культури УРСР від 25 січня 1966 року в відповідності з постановою Колегії Міністерства культури УРСР від 9 жовтня 1964 року у Львівській державній консерваторії була створена кафедра оперної підготовки. Обов'язки завідуючого кафедрою виконував доцент кафедри сольного співу В. Кобржицький. Вихованець Київської консерваторії, В. Кобржицький почав співати в театрі з 1936 року. З 1970 року він цілком присвятив себе педагогічній діяльності. На засіданні Ради консерваторії 27.05.1966 року більшістю голосів до складу кафедри на наступні 5 років були обрані М. Лобанів – диригент, і Р. Ашкеназі – режисер. На роботу в студію були запрошені сумісники – головний режисер Львівського оперного театру М. Кабачек, диригенти І. Лацанич, М. Плаксюк, М. Гончаров, Л. Мандрикін. На засіданні кафедри педагоги констатували, що в роботі поки що нічого не змінилось. Головними провинниками поганого стану справ на кафедрі визнано студентів-порушників дисципліни, які не ходять на заняття. Педагоги кафедри солоспіву як і раніше самовільно втручаються в роботу оперної студії, не дозволяючи студентам співати дані їм партії. Приміщення для репетицій відсутнє, тобто в орендованих для показу вистав залах театрів ім. М. Горького і ім. М. Заньковецької їх не дають проводити в необхідній кількості.

В звіті про роботу кафедри оперної підготовки за 1965-66 навчальний рік завідуючого кафедрою доцента В. Кобржицького міститься односторонній аналіз роботи оперної студії попереднього періоду, проведений ним з точки зору педагога кафедри сольного співу. В ньому говориться про те, що оперна підготовка у Львівській державній консерваторії довгий час не мала своєї кафедри і керувалась кафедрою сольного співу. Проте, це керівництво розповсюджувалось лише на оперний клас, тому що студія, на думку її керівників, була самостійною творчою одиницею



на чолі з «художнім» керівником і «головним диригентом» і фактично з кафедрою сольного співу майже не рахувалась. Так, наприклад, студія складала розклад своєї роботи, приймаючи до уваги тільки власні розрахунки і не рахуючись з роботою оперного класу, в той час як в більшості випадків виконавці оперної студії і оперного класу одні і ті ж. Розподіл студентів на оперний клас (2-й, 3-й курси) і оперну студію (4-й, 5-й курси) до цього часу не проводився, в результаті чого оперний клас не міг налагодити свою роботу, бо студентів займали в виставах студії. Так було в першому семестрі цього навчального року, коли студія готувала до Республіканського огляду оперних студій опери «Тихий Дон» І. Дзержинського і «Царевну наречену» М. Римського-Корсакова. Комісія з огляду зробила зауваження, що студенти молодших курсів, які беруть участь в цих виставах, знижують їх художній рівень, оскільки вони не пройшли першої стадії підготовки в оперному класі. Треба нагадати, що на цьому Республіканському огляді Харківська оперна студія показувала оперу Б. Сметани «Продана наречена», в якій партію Маженки виконувала студентка другого курсу Г. Ципола. Це не тільки не знизило художній рівень постановки, а навпаки, вистава була визнана кращою в республіці і відмічена Комісією Міністерства культури УРСР. Як бачимо, в виставах можна займати студентів молодших курсів, якщо їх вокальна, музична та сценічна підготовка знаходяться на відповідному рівні.

Для налагодження справи оперної підготовки у Львівській державній консерваторії, на думку В. Кобрицького, студії необхідно відмовитися від самостійних дій і підпорядкувати свою роботу кафедрі оперної підготовки. В цей час вперше проводиться розподіл студентів, молодших – в оперний клас, старших – в оперну студію. Однак, на відкритому вечорі оперних уривків в кінці другого семестру 1966-67 навчального року все ще були зайняті студенти старших курсів. До п'ятидесятиріччя Жовтня кафедра затвердила оперу А. Кос-Анатольського «На зустріч сонцю» («Заграва»), до оперного класу – уривки з опери «Жовтень» В. Мураделі і опери «Молода гвардія» Ю. Мейтуса. Прем'єра «Заграви» (диригент І. Лацанич, режисер В. Тітов) відбулась 13 жовтня 1967 року в приміщенні театру опери та балету ім. І. Франка. Партію Зосі виконала Л. Божко, в подальшому заслужена артистка України, солістка Львівського оперного театру.

До десятиріччя свого існування 6 жовтня 1969 року Львівська оперна студія показала оперу «Царевна наречена» М. Римського-Корсакова

з ювілейною афішею, а 17 жовтня – концерт із арій західноєвропейських та вітчизняних композиторів у виконанні студентів вокального факультету в супроводі оркестру оперної студії. 16 березня 1970 року відбувся показ Республіканській комісії оперного класу і оперної студії. Оперний клас приготував уривки з опер Ю. Мейтуса «Родина Ульянових» і С. Людкевича «Довбуш».

До Республіканського огляду оперних студій, присвяченого 100-річчю з дня народження В. І. Леніна, Львівська оперна студія приготувала нову роботу – монтаж опери В. Мураделі «Жовтень» (диригент – І. Юзюк, режисери О. Гай і В. Тігов). Опера В. Мураделі «Жовтень» відноситься до тих зразків пісенної опери, в якій «вузькість інтонаційної бази і обмеженість симфонічного дихання перешкодили композитору досягти справжніх висот». Композитор намагався розширити межі жанру за рахунок композиційної новачі – застосував вокальні засоби в характеристиці В. І. Леніна. Вперше оперу було показано на сцені Кремлівського палацу з'їздів весною 1964 року. Зрозуміло, композитор “не прагнув до вичерпної характеристики вождя революційного пролетаріату, навряд чи це можливо в опері. Роль ця мимоволі ілюстративна. Але такі ж ілюстративні і інші персонажі»<sup>1</sup>. Ряд епізодів вистави сприймається, як сценічні і звукові ілюстрації історичних подій. Будучи твором слабким, кон'юнктурним, опера все ж мала тимчасовий успіх, саме завдяки образу Леніна. Монтаж опери в студії було зроблено в тісному контакті з композитором, який присвятив новий варіант молодим виконавцям – студентам Львівської консерваторії. Сценічний варіант вистави Львівської студії зберіг основну сюжетну лінію твору – народ і Ленін в Жовтні. Як відмічено в документах, Республіканський огляд пройшов успішно. Тобто необхідність відзначати ювілейні дати з життя нашої країни новими художніми досягненнями активізувала діяльність Львівської оперної студії, сприяла популяризації сучасної музики. А спілкування з сучасним композитором допомогло в майбутньому студентам-вокалістам більш впевнено почувати себе в сучасному репертуарі оперних театрів.

Дипломними виставами цього навчального року були «Чіо-чіо-сан» Дж. Пучіні і «Царевна наречена» М. Римського-Корсакова. Деякі дипломники екзаменувались у спектаклі Львівського оперного театру «Русалка» О. Даргомижського (диригент І. Юзюк, режисер В. Жовтюк).

---

<sup>1</sup> Опера // История музыки народов СССР. – М., 1974, т. V, ч. 1, с. 196.

В 1970–71 навчальному році на державні іспити кафедра висунула опери П. Чайковського «Євгеній Онегін», другий акт опери «Царевна наречена» М. Римського-Корсакова та другий акт опери «Травіата» Дж. Верді.

Педагоги кафедри сольного співу висловлюють негативну оцінку роботи оперного класу та оперної студії цього періоду. Вони вимагають, щоб дипломники брали участь в спектаклях, а не в уривках з них, але завідуючий кафедрою О. Гай вважає це неможливим, із-за відсутності необхідної кількості диригентів і режисерів на кафедрі.

Професор О. Дарчук вважає, що стиль роботи оперної студії необхідно наблизити до існуючих театральних умов, для чого треба підняти якість музичної роботи як концертмейстерам, так і диригентам. Для студії потрібний досвідчений диригент, хоча б у якості консультанта. Між кафедрами оперної підготовки і сольного співу під час обговорення виробничих питань відчувається відсутність творчого контакту. Деякі педагоги солоспіву навіть наголошують на ліквідації оперної студії. На сумісних засіданнях кафедр сольного співу і оперної підготовки педагоги висловлюють взаємні претензії, не відчувається прагнення педагогів робити загальну справу – виховувати співака-актора, а йде постійне протиставлення – що важніше. Педагоги кафедри сольного співу часто ламають план роботи студії, знімаючи студента з призначеної партії. З другого боку, вони висловлюються проти участі солістів у виставах, що ускладнює ведення систематичної роботи по збереженню в репертуарі старих вистав разом з постановкою нових.

На початку 1971–72 навчального року на кафедру на посаду старшого викладача був зарахований диригент О. Грицак, який вже в перший рік роботи виявив себе талановитим музикантом і організатором. І все-таки серед невирішених питань на кафедрі залишається відсутність досвідченого диригента, а також досвідченого хормейстера, який би очолив хор оперної студії.

В 1972 році Львівська студія брала участь в Республіканському огляді, присвяченому 50-річчю утворення СРСР. Для показу було вибрано оперу Г. Майбороди «Мілана» (диригент Ю. Балух, режисер О. Гай). Композитор розкриває в музиці життя і думи трудящих Закарпаття: соціальний конфлікт – боротьба революціонерів, підпільників проти ненависного хортистського режиму і місцевих експлуататорів – відтінений в опері лінією власних взаємовідносин героїв (любов Ва-

силія і Мілани). Головне в музиці Г. Майбороди – національна природа образів. Оперу відрізняє ясність гармонійної мови, соковитість звукової палітри. «Мілана» була однією з перших опер, де виявляється тенденція поглибленої розробки характерів. Образи Рушчака, Мілани наповнені життєвою достовірністю і внутрішньою змістовністю. Постановники сумісно з композитором провели роботу по скороченню музичного матеріалу, по суті зробивши монтаж опери. Прем'єра «Мілани» відбулася 11 грудня 1972 року в приміщенні театру ім. М. Заньковецької. Партію Мілани виконала студентка 4-го курсу Г. Чорноба, нині заслужена артистка Росії, солістка Великого театру, партію Гафи – студентка 3-го курсу Н. Свобода, тепер народна артистка України, солістка Львівського оперного театру, партію Шибика – О. Липник, нині заслужений артист України. Опера «Мілана» і уривки з опер І. Держинського «Муса Джаліль» і Дж. Росіні «Севільський цирюльник» (італійською мовою) були високо оцінені Республіканською комісією Міністерства культури УРСР в грудні 1972 року.

Протягом цього ж навчального року двічі пройшов спектакль П. Чайковського «Євгеній Онєгін», в якому в ролі Тетяни виступила студентка четвертого курсу О. Басистюк, нині відома співачка, народна артистка України.

В річному звіті про роботу кафедри говориться, що систематичність в роботі, як позитивний фактор, не завжди притаманна студії. Якщо правильно організувати роботу, вистави можна готувати в більш стислі строки. Кількість вистав для практики недостатня. Необхідно мати в репертуарі не менше трьох вистав, щоб співаки-студенти були зайняті не в одній партії, а в декількох для більш багатогранного розкриття своїх творчих індивідуальностей. На кафедрі виноситься рішення для покращення роботи докорінним чином змінити її принципи організації і методу, для чого змінити існуюче керівництво кафедри.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Архів Львівської державної консерваторії, оп. 1, спр. 853.
2. Архів Львівської державної консерваторії, оп. 1, спр. 758.
3. Архів Львівської державної консерваторії, оп. 1, спр. 760.
4. Архів Львівської державної консерваторії, оп. 1, спр. 1045.
5. Львівський державний архів, ФР-2056, оп. 1, спр. 253.
6. Львівський державний архів, ФР-2056, оп. 1, спр. 323.

7. Телішевський М. Р. Опера студія як складова виховання співака-професіонала / М. Р. Телішевський / Наукові записки РДГУ. Вип. 19. Т. 1. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2013. С. 310–314.

#### REFERENCES:

1. Arkhiv L'vivs'koi derzhavnoi konservatorii, op. 1 spr. 853.
2. Arkhiv L'vivs'koi derzhavnoi konservatorii, op. 1 spr. 758.
3. Arkhiv L'vivs'koi derzhavnoi konservatorii, op. 1 spr. 760.
4. Arkhiv L'vivs'koi derzhavnoi konservatorii, op. 1 spr. 1045.
5. L'vivs'ky derzhavny arkhiv. FR-2056, op. 1, spr. 253.
6. L'vivs'ky derzhavny arkhiv. FR-2056, op. 1, spr. 323.
7. Telishevs'ky M. R. Opera studia yak skladova vykhovannia spivaka-profesionala / M. R. Telishevs'ky / Naukovi zapysky RDGU. Vyp. 19. T. 1. Ukrains'ka kul'tura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku. 2013. S. 310–314.

*Стаття надійшла до редакції 29.08.2018 р.*